

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2020. gada 24. februārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Daiga Rezevska un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemtos pieteikumus par lietas ierosināšanu (pieteikumi Nr. 15/2020, Nr. 18/2020 un Nr. 28/2020), kurus iesniegusi Zemgales rajona tiesa, Vidzemes apgabaltiesa un Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa (turpmāk – Pieteikumu iesniedzējas),

konstatēja:

1. Pieteikumos lūgts Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmo daļu (šeit un turpmāk – redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam), ciktāl tā nosaka energoapgādes komersanta tiesības uz kompensāciju, (turpmāk – apstrīdētā likuma norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam;

1.2. atzīt Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 85) 98. un 100. punktu, ciktāl tie nosaka energoapgādes komersanta (sistēmas operatora) tiesības uz kompensāciju, par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai;

1.3. Zemgales rajona tiesa un Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa pieteikumos lūdz atzīt Noteikumu Nr. 85 99. punktu par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai, savukārt Vidzemes apgabaltiesa pieteikumā lūdz atzīt Noteikumu Nr. 85 99.2. apakšpunktu (turpmāk kopā ar Noteikumu Nr. 85 98. un 100. punktu – apstrīdētās noteikumu normas) par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai.

Zemgales rajona tiesas pieteikumā arī lūgts atzīt apstrīdēto likuma normu un apstrīdētās noteikumu normas par spēkā neesošām no personas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

Pieteikumu iesniedzējas ir vērsušās Satversmes tiesā ar trīs atsevišķiem pieteikumiem. Vienlaikus tie visi pēc būtības ir iesniegti par vienu un to pašu pamattiesību iespējamo aizskārumu, satur līdzīgu juridisko pamatojumu un faktisko apstākļu izklāstu. Tādējādi visus pieteikumus ir lietderīgi izskatīt vienlaikus.

2. Apstrīdētā likuma norma paredz:

“Ja energoapgādes komersants konstatē, ka enerģijas lietotājs ir pārkāpis Ministru kabineta noteikumus par dabasgāzes piegādi un lietošanu vai līgumu par dabasgāzes piegādi un tā rezultātā enerģijas lietotājam ir samazināts uzskaitītais dabasgāzes patēriņa apjoms vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, enerģijas lietotājs samaksā energoapgādes komersantam par izlietoto dabasgāzi, kā arī kompensāciju. Kārtību, kādā energoapgādes komersants nosaka faktiski patērētās dabasgāzes daudzumu, kā arī kompensācijas apmēru un aprēķināšanas kārtību, nosaka Ministru kabinets.”

Noteikumu Nr. 85 98. punkts nosaka:

“Ja sistēmas operators konstatē un pierāda līdz tiesisku pierādījumu ticamības pakāpei šo noteikumu, dabasgāzes piegādes līguma vai sistēmas pakalpojuma līguma pārkāpumu, kas radies lietotāja darbības vai bezdarbības dēļ un kura dēļ lietotājam ir samazināts patērētās dabasgāzes uzskaitītais daudzums vai radīta iespēja dabasgāzi patērēt bez maksas, lietotājs samaksā par patērēto dabasgāzi, kā arī kompensāciju saskaņā ar sistēmas operatora izrakstītu pretenziju par līgumsaistību izpildi. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.”

Noteikumu Nr. 85 99. punkts paredz:

“Sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minētā pārkāpuma dēļ patērētās dabasgāzes daudzumu aprēķina šādi:

99.1. lietotājam, kas nav mājsaimniecības lietotājs, – ņemot vērā faktiski patērēto dabasgāzi līdzīgos apstākļos līdzīgā laikposmā vai pamatojoties uz lietotājam atļauto maksimālo dabasgāzes patēriņu stundā vai lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo dabasgāzes patēriņu stundā, ja tas pārsniedz lietotājam atļauto maksimālo dabasgāzes patēriņu stundā;

99.2. mājsaimniecības lietotājam – ņemot vērā lietotāja dabasgāzes iekārtu maksimālo iespējamo dabasgāzes patēriņu stundā vai ņemot vērā sistēmas operatora apstiprinātajā norēķinu kārtībā noteiktās dabasgāzes diferencētās patēriņa normas.”

Savukārt Noteikumu Nr. 85 100. punkts noteic, ka “sistēmas operators šo noteikumu 98. punktā minēto kompensāciju nosaka, reizinot šo noteikumu 99. punktā noteiktajā kārtībā aprēķināto patērētās dabasgāzes daudzumu ar dabasgāzes tirdzniecības tarifu divkārsā apmērā”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā tiesas pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar minētā panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumos ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir citstarp tiesai, izskatot civillietu. Saskaņā ar šā likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu pirmajā instancē vai apelācijas kārtībā, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikumu iesniedzēju izskatīšanā ir civillietas, kurās celtas prasības par parādu piedziņu, pamatojoties uz apstrīdēto likuma normu un apstrīdētajām noteikumu normām. Pieteikumu iesniedzējas uzskata, ka apstrīdētā likuma norma neatbilst Satversmes 64. pantam un 105. pantam, bet apstrīdētās noteikumu normas – Satversmes 64. pantam, 105. pantam un apstrīdētajai likuma normai.

Līdz ar to Pieteikumu iesniedzējas ir tiesīgas iesniegt pieteikumus, ievērojot tiem Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Pieteikumu iesniedzējas apstrīd divu normatīvo aktu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Saskaņā ar šā panta otrās daļas 1. punktu vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama gadījumā, ja tiek apstrīdēts normatīvais akts vai tā daļa un uz to pamata izdotās zemāka juridiska spēka tiesību normas.

Pieteikumos ir apstrīdēta apstrīdētā likuma norma un uz tās pamata izdotās apstrīdētās noteikumu normas. Līdz ar to pieteikumi atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

7. Tiesas pieteikumam jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

7.1. Pieteikumi ir formulēti motivēta lēmuma veidā, tajos ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, kā arī juridiskais pamatojums par apstrīdētās likuma normas iespējamo neatbilstību Satversmes 64. un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un par Noteikumu Nr. 85 98. punkta, 99.2. apakšpunkta un 100. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 64. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai. Pieteikumiem ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai.

Līdz ar to pieteikumos ietvertie prasījumi atzīt apstrīdēto likuma normu par neatbilstošu Satversmes 64. un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un Noteikumu Nr. 85 98. punktu, 99.2. apakšpunktu un 100. punktu par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. pantam un apstrīdētajai likuma normai atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.¹ pantā noteiktajām prasībām.

7.2. Zemgales rajona tiesa un Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa lūdz atzīt Noteikumu Nr. 85 99. punktu par neatbilstošu Satversmes 64. un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai. Tomēr šajos pieteikumos nav ietverti juridiski argumenti, kas pamatotu arī Noteikumu Nr. 85 99.1. apakšpunkta iespējamo neatbilstību Satversmes 64. un 105. pantam un apstrīdētajai likuma normai.

Līdz ar to Zemgales rajona tiesas un Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas pieteikumos ietvertais prasījums atzīt Noteikumu Nr. 85 99.1. apakšpunktu par neatbilstošu Satversmes 64. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un apstrīdētajai likuma normai neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmās daļas (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabaszāģes piegāģes un lietoģanas noteikumi” 98. punkta, 99.2. apakģpunkta un 100. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģģtikas likuma 42.³ panta pirmajai daģai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam)” pģģc Zemģales rajona tiesas, Vidzemes apģabaltiesas un Rģģģas pilsģģtas Pārdaugavas tiesas pieteikumiem (pieteikumi Nr. 15/2020, Nr. 18/2020 un Nr. 28/2020).

2. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2016. gada 9. februāra noteikumu Nr. 85 “Dabaszāģes piegāģes un lietoģanas noteikumi” 99.1. apakģpunkta

atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 64. un 105. pantam un Enerģētikas likuma 42.³ panta pirmajai daļai (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016. gada 7. martam) pēc Zemgales rajona tiesas un Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas pieteikumiem (pieteikumi Nr. 15/2020 un Nr. 28/2020).

3. Uzaicināt institūcijas, kas izdevušas apstrīdētos aktus, – Saeimu un Ministru kabinetu – līdz 2020. gada 24. aprīlim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstus ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova